

3. Фінансовий ризик виявляється у сфері відносин організації сфери обслуговування з фінансовими інститутами (банками, кредитними організаціями тощо). Кредитний ризик, як складову фінансового ризику, слід розглядати, як ризики, пов'язані із можливістю не повернення суми кредитів і відсотків по ним, що веде, в свою чергу, до погіршення «кредитної історії» та неможливості використовувати позикові кошти на модернізацію технології та розширення виробництва.

Література.

1. Козик В.В. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: [практикум] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, О.Ю. Григор'єв, А.О. Босак. – К. : Вікар, 2006. – 589 с.
2. Машина Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання: [навчальний посібник] / Н.І. Машина. – К. : ЦУЛ, 2003. – 188 с.
3. Данилишин Б.М. Сфера та ринок послуг у контексті соціальної модифікації суспільства /Б.М. Данилишин, В.І. Куценко, Я.В. Остафійчук. – К. : ЗАТ «Нічлава», 2005. – 328 с.
4. Демченко Е.В. Особенности управления рисками на рынке услуг / Е.В. Демченко // Вестник Белорусского государственного экономического университета. – 2012. – № 3. – С. 46-51.
5. Мочерний С.В. Сфера послуг / С.В. Мочерний // Економічна енциклопедія. – [у трьох томах]. – К. : Видавничий центр «Академія», Тернопіль : Академія народного господарства 2002. – Том 3. – 678 с.

ВАЖЛИВІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДЛЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ

***ЖИВОТЧЕНКО В.В., ДОДУХ Н.О., СТУДЕНТКИ*,
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

На сьогодні стан ринкових відносин в економіці, наявність високого рівня конкуренції та невизначеності зумовлюють суттєві зміни в процесі управління підприємством, а особливо в системі управління аграрним виробництвом. Що в свою чергу спонукає

** Науковий керівник: Дудник О.В., к.е.н., доцент*

управлінських працівників аграрних підприємства опанувати мистецтво стратегічного управління, яке дозволить вміло виходити з кризових та екстремально важких ситуацій та швидко адаптуватись до змін у зовнішньому середовищі.

При цьому, важливі управлінські рішення повинні прийматись на основі чіткого пізнання ситуації, дослідження можливостей та загроз, обґрунтування місії та цілей підприємства. Тенденції розвитку економіки, а особливо в аграрному виробництві, вказують на те, що даний процес відбувається хаотично під впливом тимчасової ринкової кон'юнктури, яка склалась на певний період часу. Саме тому питання організації стратегічного управління в аграрному виробництві набуває великої актуальності в наш час.

Теоретичним і методологічним аспектам стратегічного підходу в управлінні підприємствами присвячено значну кількість робіт зарубіжних і вітчизняних вчених, таких, як: Г. Армстронг, В. Вонг, Ф. Котлер, Ю.О. Лупенко, В.Я. Месель-Весеяк, П.Т. Саблук, В.Г. Ткаченко та ін. Однак при здійсненні на Україні економічних реформ дії підприємства та його керівництва зводяться здебільшого лише до простого реагування на зміни, тобто рух вслід за подіями. Саме невизначеність та надзвичайний динамізм ринкових процесів нашої держави підкреслюють необхідність використання концепції стратегічного управління.

Управління господарською діяльністю не може зводитися лише до ухвалення поточних управлінських рішень з окремих її аспектів. Так, І. Бланк зазначає, що «...на сучасному етапі все більше число підприємств усвідомлює необхідність перспективного управління господарською діяльністю на основі наукової методології передбачення її напрямів і форм, адаптації до загальних цілей розвитку підприємства і вимогам зовнішнього середовища, що змінюються».

У науковому середовищі дослідження поняття «стратегічне управління» здійснюється у трьох напрямках: як виду діяльності, як процесу та як системи.

Стратегічне управління як вид діяльності розглядає І. Ігнат'єва, яка стверджував, що «Стратегічне управління – це полужункціональна діяльність менеджменту організації, ознакою якої є невизначеність у вирішенні конкретних проблем». Як процес розглядав М.Кади́ров «Стратегічне управління є процес прийняття та здійснення стратегічних рішень, центральною ланкою якого є стратегічне планування, засноване на порівнянні ресурсного потенціалу

організації з можливостями і загрозами зовнішнього середовища, в якому вона діє». Г. Клейнер говорив, що «Стратегічне управління – це система управління підприємством, що базується на стратегічному плануванні та механізмах узгодженості поточних рішень зі стратегічними».

На нашу думку, стратегічне управління найбільш повно проявляє себе як процес, за допомогою якого менеджери здійснюють керування організацією в довгостроковому періоді, визначають специфічні цілі діяльності, розробляють стратегії для досягнення цих цілей, враховуючи всі найістотніші зовнішні та внутрішні умови, а також забезпечують виконання розроблених відповідних планів, які постійно розвиваються і змінюються. При цьому воно є поєднанням цільового та інтегрального підходу до діяльності організації.

Стратегію можна розглядати як довгостроковий, послідовний, конструктивний, раціональний, підкріплений ідеологією, стійкий до невизначеності умов середовища план, який супроводжується постійним аналізом та моніторингом в процесі його реалізації та спрямований з певною метою на досягнення успіху в кінцевому результаті.

При організації стратегічного управління в аграрному підприємстві необхідно адаптувати його методи та інструменти враховуючи галузеві особливості, розмір організації, рівень спеціалізації, стан ресурсного потенціалу, рівень управлінського персоналу тощо. При цьому, варто дотримуватися наступних принципів: багатоваріантність, альтернативність та селективність; глобальність, системність, комплексність і збалансованість; спадковість і послідовність; безперервність; наукова та методична обґрунтованість; гнучкість, динамічність, реакція на ситуацію; ефективність і соціальна орієнтованість; кількісна та якісна визначеність; довгостроковість.

Процес проведення стратегічного планування в аграрній сфері може включати такі етапи: I. Визначається основна мета, заради якої функціонує підприємство, здійснюється господарська діяльність; II. Проводиться оцінка зовнішнього середовища функціонування економічного суб'єкта та чинників, які мають вплив на результати їх діяльності; III. Здійснюється аналіз конкурентного середовища та оцінюються його вплив на функціонування економічного суб'єкта; IV. Проводиться порівняння фактичних результатів господарювання з досягненнями передових підприємств в галузі та визначається конкурентна позиція економічного суб'єкта на ринку; V. Оцінюється внутрішній потенціал підприємства, його ресурси, система управління

тощо; VI. Визначається місія підприємства та формуються довгострокові цілі; VII. Моделюються сценарії розвитку з урахуванням ймовірності настання тих чи інших подій; VIII. Оцінюються стратегічні альтернативи, а саме можливість виходу на нові ринки, зміни маркетингової позиції та каналів реалізації, розширення виробництва, використання якісніших ресурсів тощо; IX. Вибирається та формулюється стратегія підприємства або набір стратегій; X. Розробляються стратегічні плани та програми, які включають систему тактичних та оперативних планів, а також детальну програму дій та графік робіт; XI. Формування стратегічного бюджету.

Отже, стратегічне управління хоча і довготривалий процес, проте є ефективним і стабільним способом збільшення прибутку в аграрній сфері. Адже стратегічне планування як один із способів прогнозування явищ суспільного життя та господарських процесів в системі аграрного виробництва ґрунтується на стратегічному передбаченні зовнішнього середовища та адаптації до його змін, розподілі виробничих ресурсів та оцінці стратегічного потенціалу, координації внутрішньогосподарської виробничої структури на основі методів портфельного аналізу.

Література.

1. Тищенко О.М. Стратегічне управління: [Підручник] / О.М. Тищенко, Т.М. Хміль, С.К. Васирик та ін. – Х. : ВД «Інжек», 2009. – 280 с.
2. Аранчій В.І. Фінансова стратегія у системі управління підприємством / В.І. Аранчій, О.П. Зоря // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2010. – № 2. – С. 156-159.
3. Ігнатська І.А. Методологічні аспекти управління стратегічним потенціалом підприємства / І.А. Ігнатська // Проблеми науки. – 2005. – № 1. – С. 8-12.
4. Кадыров М.С. Система стратегического управления как основа реструктуризации бизнеса / М.С. Кадыров // Вестник ТИСБИ. – 2000. – № 2. – С. 12-14.
5. Клейнер Г.Б. Стратегический менеджмент: актуальные проблемы и новые направления / Г.Б. Клейнер // Проблемы теории и практики управления. – 2009. – № 1. – С. 15-22.
6. Шерпньова З.Є. Стратегічне управління: [Підручник] / З.Є. Шерпньова. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.
7. Гаркавенко С.С., Маркетинг: [Навчальний посібник] / С.С. Гаркавенко. – Київ : Лібра, 1996. – 384 с.

8. Герасимчук В. Т. Маркетинг: теорія та практика: [Навчальний посібник] / В.Т. Герасимчук. – Київ: Вища школа, 1994. – 327 с.

9. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ

***ЖУРАВАЛОВА І.О., СТУДЕНТКА МАГІСТРАТУРИ*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

На сьогодні багато промислових підприємств здійснюють перетворення у формах і методах управління, спрямовані на стимулювання підприємливості та розвиток нових економічних відносин. Головне завдання підприємств полягає у здатності до саморозвитку та самозбереженні. Отже, щоб виконати дане завдання підприємствам потрібно переглянути підходи до проведення організаційних змін, зробивши їх керованими. Слід пам'ятати, що зміни будуть ефективні, лише тоді, коли вони будуть проводитися системно в усіх основних напрямках життєдіяльності підприємства. Виходячи з вище сказаного, управління змінами можна вважати одним з ключових чинників забезпечення розвитку підприємства, а методичне забезпечення управління змінами можна розглядати в якості актуальної наукової проблеми. Дану проблему досліджували зарубіжні фахівці такі як: Р. Блейк, Х. Виссема, І. Ансофф, М. Хаммер, Р. Грант, А. Грейнер, Д. Чампі і Е. Шайн. Головне місце в дослідженнях цих вчених відводиться суті змін, розробці стратегій, методів і моделей управління цими змінами. Серед когорти вітчизняних вчених, що досліджували дане питання необхідно виділити: В. Печенізького, О. Полотай, В. Поліщук, Г. Широкова, І. Петрова.

Більшість авторів розкриває сутність управління змінами через управління проектами, але, що стосується Т. Кужви та С. Стеців, то вони вирішили розглянути проблему з точки зору процесного підходу. Вони зазначають, що для забезпечення управління змінами необхідно створити підґрунтя, яке дозволить керівникам підприємств проектувати і реалізовувати процеси змін, оцінювати їх ефективність.

** Науковий керівник: Грідін О.В., ст. викладач*